

דעת חכמים

עלון שבועי להגדלת ורוממות התורה ולומדיה, והחדרת השקפה טהורה ואמתית לכל אחד מישראל

בנשיאות מורנו הרב חיים רבי שליט"א

גליון מס': 283 פרשת מסעי, שבת קודש ב' מנחם אב תשע"ט (3 אוגוסט 2019 למניינם)

כניסה	19:18	20:16	ר"ת
תל-אביב	19:20*	20:14	20:50
ירושלים	19:08	20:17	20:53
חיפה	19:16	20:14	20:50
באר שבע			20:48
*לנוהגים 40 דק' 19:00			

"לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה"

לקראת חודש מנחם אב

המשא המרכזי

מורנו הרב שליט"א

ואברך בבית המדרש, אחרת זה חילול השם. וזה ממש שכינתא בגלותא. וכמוכן כאשר הגבאי מתבטל ושומע לחכם, רב בית הכנסת, הרי זה קידוש השם, ואשריו. ועל זה יש לכוון גם בברכת למינים ולמלשינים, לבער ולסלק את המסיתים נגד התורה והאמונה. ומוסיפים בסיום הברכה, ומלכות הרשעה מהרה תעקר ותשבר ותכלם ותכניעם, כלומר תפקיד ציבורי שמתנהגים בו כמו מלכות נגד התורה, תעקור אותם, וכן תכניעם. וזה תוספת גם לאותם שאינם רשעים אבל גורמים ירידה רוחנית בעם, ירידה בציבור המתפללים, ואין עלייה רוחנית, ומתפללים להכניע אותם שלא יהיה להם תפקיד ציבורי כזה שאין בזה כבוד שמים ואין בזה כבוד לעם ישראל, כי אין כבוד אלא תורה. וזה בגדר שכינתא בגלותא.

וזה כוונת אליהו הנביא להתפלל לה' יתברך על כבוד שמים ועל כבוד התורה וכבוד עם ישראל. שבגלות רואים ירידה רוחנית וזה בעצם הגלות הקשה, ושכינתא בגלותא. ובכל זאת בזמן החטאים ממש, ה' יתברך מחיה אותנו ומקיים אותנו. והעבודה המוטלת עלינו לקדש שם שמים.

ורואים היום קידוש השם גדול על ידי בעלי תשובה, שקיבלו על עצמם עול תורה ומצוות, והם יותר חשובים במעלתם מצדיקים גמורים. ומכאן שכה התורה והמצוות משפיע על האדם מקצה לקצה, וכשעדיין אין תורה, אז נכשלים וסובלים. וזה גלות רוחנית וחומרית, וחילול השם ובזיון כבוד התורה ואוי לנו ביום הדין. ומפורש כן בפרשה בפרשת מסעי על הרוצח בשוגג שגולה לעיר מקלט עד שימות הכהן הגדול, כי הוא אשם בזה שלא התפלל על כלל ישראל.

ומכאן היסוד הגדול לקראת חודש מנחם אב, שה' יתברך האבא הגדול דורש מאתנו, בני תנחמו אותי. תתפללו חזק על בית המקדש, על כבוד התורה, על הכבוד הרוחני של עם ישראל, וזה יפתור את כל הבעיות. לכן בימים אלו מצוה להשתדל ולהתאמץ, פחות לבקש על מצבינו החומרי והגשמי, ויותר לבקש על כבוד שמים ובית המקדש.

והמתבונן יראה בתחוננים של הקרבנות שלפני הודו שתיקנו חז"ל הקדושים, נאמר הכל בלשון רבים, וכן ברכות קריאת שמע הכל בלשון רבים, ועל הכל תפילת העמידה בלשון רבים, כדי שנכוון להתפלל על כלל ישראל בגשמי ורוחני, כמו שמתפלל מכל הלב על קרוב משפחה שנמצא בטיפול נמרץ. ובימי בין המצרים יש להשקיע בזה הרבה יותר, ובזה נקיים את הצוואה של אליהו הנביא, והיתה לה' המלוכה, אמן ואמן.

שלנו, ומכח התורה והמצוות במסירות ואהבה, זוכים למדות טובות, למעשים טובים, לשמחה בלב, לשלום בית, לדרכי נועם, וזוכים להרגיש שלוות הנפש בגוף ובנשמה ויש כאן קידוש השם גדול כל רגע. וכאשר אין תורה, אין כבוד לישראל, וכשאין כבוד זה חסרון כמו שאין בית המקדש, כי אין כבוד אלא תורה, וכשחסר תורה חסר כבוד לישראל.

ועל זה מתפלל החסיד האמתי, על כבוד שמים ועל כבודן של ישראל, ובזה מתקדש שם שמים. ומפורש כן בהפטרה בפרשת השבוע, ויאלכו אחרי ההבל ויהבלו" (יכמיה פק"ו ט). וביאר במצודת דוד: "ובעבור זה נעשו גם המה הבל מבלי ממש, כי נשפל ממשלתם עדי ארץ" ע"ש. וזה בעצם חילול השם גדול כאשר על ידי התורה והמצוות יכולים להגיע להשגות עצומות, ונעשים הבל הבלים.

בית של הורים וילדים בלי תורה, שאין שלום בית ואין שמחה ואין כלום, הרי זה חילול השם שהבית נעשה הבל הבלים.

כמה אסירים מסכנים במעשיהם הרעים הנמצאים בבתי הסוהר, שהיה ניתן להצילם בקלות על ידי לימוד התורה וקיום המצוות, וזה חילול השם, כעת הם הבל הבלים.

צעירים שנפלו לשתיה ולסמים ותועבות, ועישון מסוכן, וכל זה בגלל שאין להם טעם של תורה, שהיה אפשר בקלות להצילם, וכעת הם הבל הבלים.

צעירות שובבות ברחובות, ללא צניעות, וכן צעירים שובבים בלי תורה ומצוות, הרי זה חילול השם, ושכינתא בגלותא, ועל ידי התורה היו יכולים להיות פאר בעם ישראל, וכעת הם הבל הבלים.

זוגות צעירים, בעוונותינו הרבים לא מסתדרים ולא שמחים ולא מאושרים ולא כלום. אין להם בית של תורה, אין להם הנהגה נכונה, וכל שנה רבבות בתים נהרסים ממש, והילדים נופלים ומתקלקלים, והכל נעשה הבל הבלים, ומפסידים אלפים ורבבות שקלים על עורכי דין ויועצים ומגשרים ושוטרים, והכל הבל הבלים.

חילול השם גדול כאשר על רופאים לא שואלים שאלות ומקבלים בהכנעה את דבריהם. ואילו על התורה, על גדולי ישראל ועל האמונה בה' יתברך, שואלים שאלות בלי סוף! מחוסר ידיעה ומחוסר הבנה, ומחמת שהם עמי הארץ באמת, נעשים הבל הבלים. ואין כאן כבוד ה' יתברך ואין כבוד עם ישראל, וזה הגלות באמת, ואוי לנו ביום הדין.

ומחמת שהם עמי הארץ, אותם גבאים בבית הכנסת מרשים לעצמם לעשות כרצונם, ולא על פי דעת התורה, וזה חילול השם בבית הכנסת. והיה צריך לפי האמת ולפי החוק שתפקיד הגבאים יהיה אך ורק מי שזכה להיות בן תורה

בספר תנא דבי אליהו רבה (פ"ג) מלמד אותנו אליהו הנביא:

"כל חכם וחכם מישראל שיש בו דברי תורה לאמתו, ומתאנה על כבודו של הקדוש ברוך הוא, ועל כבודן של ישראל כל ימיו, ומחמד ומתאוה ומצפה על כבוד ירושלים ועל בית המקדש ועל הישועה שתצמיח בקרוב בימינו ועל כינום גליות, מיד שורה רוח הקודש בקרבו שנאמר (ישעיה סג, טו): אִיִּה הַשָּׁם בְּקִרְבוֹ אֶת רוּחַ קְדָשׁוֹ" והובא מדרש זה להלכה בספר הקדוש מסילת ישראל (פ"ט) ע"ש.

ומבאר רבינו הרמח"ל (ס"ג), "אך הכוונה האמתית המצויה בחסידים אשר טרחו והשתדלו להשיגה, שיצטער ויתאנה על מה שממעטים שאר בני האדם, וכל שכן על מה שממעט הוא עצמו בשוגג או באונס או בחולשת הטבע, אשר קשה לו לישמר מן החטאים בכל עת". היינו שהחסיד האמתי מצטער תמיד צער ממש על הגלות ועל החורבן שזה ממעט כבוד שמים, ומתאוה לגאולה לכבוד שמו יתברך, ולכן מתפלל תמיד על הגאולה של ישראל, ושיתרבה כבוד שמים. וזה מתאים מאד לדברי הזוהר הקדוש (תק"ו) תיקון ו' "וְאֵינֶנּוּ יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוּתָא... וְדָא גְרִים גְּלוּתָא לְשִׁכְיִנְתָּא". ע"ש.

ויש להבין מה הכוונה על כבודו של ישראל? ומה הכוונה על ישראל שבגלות? וכי על דבר חומרי וגופני שסובלים יש לדאוג כל כך? ובפרט כאשר מדברים על כבוד שמים ועל שכינתא בגלותא מה דמות לערוך עם זה, את כבוד עם ישראל והיהודים שבגלות?

אלא יש כאן יסוד נפלא, ובאמת אין הכוונה כמו ההבנה הפשוטה, כבוד גשמי וגלות גשמית, אלא הכל קשור באמת לכבוד שמים ממש.

בית המקדש וקיבוץ גלויות ומלך המשיח ותחיית המתים זה ממש כבוד של ה' יתברך. וכשעדיין חסר כבוד שמים, הרי זה כעין חילול השם. כלומר שהמצב הוא שרואים חלל בעולם, אין כבוד שמים, אין הרגשה שכולם מאמינים בה' יתברך, אין הרגשה של עבודת ה' וקיום מצוות אצל כולם. ורק כאשר כולם עושים מצוות ויש בית המקדש וכהנים בעבודתם ולווים בדוכנם וישראל במעמדם, זה כבוד שמים גדול מאד בבחינת "כי לישועתך קוינו וצפינו כל היום", וכשזה חסר יש זלזול בכבוד ה' יתברך ויש עלינו חובה להצטער על זה תמיד. וכן להתפלל על כבוד ה' יתברך שגראה בקרוב ממש, כאשר כל העולם צועקים, "ה' אחד ושמו אחד" "והיה ה' למלך" "והיתה לה' המלוכה".

כבודו של ישראל זה אותו דבר ממש. שכאשר אין קיום תורה ומצוות בשלמות וכאשר חסר בעבודת ה', וכאשר לא עוסקים בתורה במסירות, אז חסר חיים בעולם הזה, שהרי התורה היא חיינו ואורך ימינו. התורה זה החיים

מי שלח אותך לכאן? ומה ממתין לך מעבר לעיקול?

שלום וברכה מורי ורבותי!

למי יש באמת כח ורצון ולקרוא את הרשימה הזו מתחילתה ועד סופה?

...וַיִּסְעוּ מֵרַעְמֶסֶס, וַיַּחֲנוּ בְּסֹכֶת, וַיַּחֲנוּ בְּאֶתְם, וַיַּחֲנוּ לְפָנַי מִגְדַּל, וַיַּחֲנוּ בְּמֶרֶה, וַיָּבֹאוּ אֵילָמָה וַיַּחֲנוּ שָׁם, וַיַּחֲנוּ עַל יַם סוּף, וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַר סִין, וַיַּחֲנוּ בְּדַפְקָה, וַיַּחֲנוּ בְּאֵלוֹשׁ, וַיַּחֲנוּ בְּרַפְדִּים, וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַר סִינַי, וַיַּחֲנוּ בְּקִבְרֵת הַתְּאֵנָה, וַיַּחֲנוּ בְּחִצְרֵת, וַיַּחֲנוּ בְּרֵתְמָה, וַיַּחֲנוּ בְּרֵמֹן פְּרָצָי, וַיַּחֲנוּ בְּלִבְנָה, וַיַּחֲנוּ בְּרֶסֶה, וַיַּחֲנוּ בְּקַהֲלָתָהּ, וַיַּחֲנוּ בְּהַר שֹׁפֵר, וַיַּחֲנוּ בְּחֶרְדָּה, וַיַּחֲנוּ בְּמִקְהֵלָת, וַיַּחֲנוּ בְּתַחַת, וַיַּחֲנוּ בְּתַרְח, וַיַּחֲנוּ בְּמִתְקָה, וַיַּחֲנוּ בְּחֶשְׁמֹנָה, וַיַּחֲנוּ בְּמִסְרוֹת, וַיַּחֲנוּ בְּכַנֵּי יַעֲקֹב, וַיַּחֲנוּ בְּחֹר הַגְּדָד, וַיַּחֲנוּ בְּטִבְתָּהּ, וַיַּחֲנוּ בְּעַבְרָנָה, וַיַּחֲנוּ בְּעַצִּין גְּבַר, וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַר צֹן

הוא קָדֵשׁ, וַיַּחֲנוּ בְּהַר הָהָר בְּקִצָּה אֶרֶץ אֲדוּם, וַיַּחֲנוּ בְּצִלְמָנָה, וַיַּחֲנוּ בְּפּוֹנֵן, וַיַּחֲנוּ בְּאֶבֶת, וַיַּחֲנוּ בְּעֵיִי הָעֵבְרִים בְּגֹבֹל מוֹאָב, וַיַּחֲנוּ בְּדִיבֹן גֹּד, וַיַּחֲנוּ בְּעֵלְמֹן דְּבַלְתֵּימָה, וַיַּחֲנוּ בְּהַרֵי הָעֵבְרִים לְפָנַי נָבוּ, וַיַּחֲנוּ בְּעַרְבַת מוֹאָב עַל הַיַּרְדֵּן מִבֵּית הַיְשָׁמַת עַד אֶבֶל הַשְּׁטִים בְּעַרְבַת מוֹאָב... (במדבר פרק לו, ג-מח).

ומי באמת שם לב אם הושחלו שם הערים: 'חולון', 'בת ים' ו'ראשון לציון'?

הפעם באמת גרמתי לאי מי משותפי שיחתנו הנאמנים לקרוא את הרשימה מחדש?

מה בעצם היה רצונו של ה' יתברך כאשר הוא מצווה עלינו מידי שנה לקרוא מחדש את שמותם המשמימים של אותם מקומות היסטוריים בהם עבר עמנו מצאתו ממצריים ועד שעלה לארץ המובטחת?

"אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: כל אותן ארבעים שנה שעשיתם במדבר, לא הנחתי אתכם לברוח, אלא הייתי מפיל שונאיכם לפניכם במה שהייתי עמכם. ולא עוד, אלא כמה נחשים וכמה שרפים וכמה עקרבים היו שם, ולא הנחתי אותם להזיק אתכם. לכן אמר הקדוש ברוך הוא למשה: כתוב את המסעות שנסעו ישראל במדבר, כדי שיהיו יודעים מה נסים שעשיתי להם"

(במדבר ככה פרשה כ"ג א"ו א).

כאשר ה' יתברך כותב את רשימת המסעות בתורה, כולנו מוצאים את מנוחת הנפש להאזין לקורא בתורה עד תום הפסוקים, ואפילו לשלש זאת בקריאת שניים מקרא ואחד תרגום. וה' יתברך מבהיר שכל מטרתו היא רק בכדי להבין עד כמה גונן עלינו ועמד לימינו בכל אחד מהמסעות הללו.

אלא מאי?

אנחנו מוכנים לקרוא את המסעות של אבותינו בשקיקה, בעוד שלמסעות שלנו בחיים אין לנו זמן, כח, סבלנות או ליתר דיוק 'אמונה'!

כשאתה ממתין ברמזור או בפקק, כשאתה טועה בדרך ומגיע לעיר אחרת, כאשר נאלצת לעזוב מקום עבודה, לטוס לחו"ל לצרכי פרנסה, להמתין בתור במשרדי ממשלה, או כל

חוויה מצערת אחרת. שם כבר קשה יותר לחוש את ה' יתברך לימינך. שם כבר קשה להאמין שזה מה שנגזר בראש השנה, ושכל המטרה של ה'מסע' הזה - לטובה.

אנחנו גיבורים מול אבותינו, רואים את מה שעבר עליהם ומאמינים "בשבילם" שהכל היה לטובה, אולם ההתמודדות מול המסעות שלנו קשה יותר, ובהם אנו מתקשים

לראות את יד ה'.

בפרשת מסעי מציב בפנינו ה' יתברך תמרור זיכרון! הוא מסביר לנו על המסעות שלנו, הוא מעניק לנו תזכורת על כל מסע אישי. ובעצם הוא מבקש מאיתנו את מה שביקש מאבותינו: שימו לב לכל תחנה במסע, תבינו שאני הוא זה שהובילי אתכם לשם, ותאמינו שאני מגונן עליכם בהשגחה פרטית ומכוון גם את התחנה הזו כחלק מהיעד הסופי של ההצלחה וההצלחה הגדולה שלכם.

יזכה ה' כל אחד מאיתנו לחוות את מציאות ה' יתברך בכל אחד ממסעותינו האישיים, להאמין ולשאוב כוחות מנוכחותו והשגחתו בכל צעד מצעדנו, ולזכות להודות לו על הטוב אותו הוא גומל לנו יום ויום ושעה שעה.

וברוכים תהיו!

שאלה יפה

שׁוֹת ממוּרְנו הרב שליט"א

ניתן לשלוח שאלות בדרכים הבאות:

www.aterett.co.il   info@aterett.co.il   03-501125

וקשה לו שלא לשמוע שירים, יכול לשמוע שירים מחזקים. והעיקר להתחזק ולהתפלל על בית המקדש, ובפרט בברכות "תשכון", ו"את צמח", בכוונה גדולה.

ויש לדעת, שהעניין של שמיעת שירים בימי בין המיצרים, זה דרגות באבלות על בית המקדש, ועל כבוד שמים. והמעלה הגדולה ביותר היא שלא לשמוע כלום עד שיבוא המשיח. וכמו שפסק בשלחן ערוך (נא"י סי' תה"ט), אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה, ע"ש. ופחות מכן, יש לשמוע שירי רגש ושירי נשמה בלבד. ופחות מכן, לשמוע שירים משמחים, ולכוין לשם שמים להתחזק בעבודת ה'. ופחות מכן, לשמוע גם בבין המיצרים, כאשר יש חולשה נפשית, הן וכיוצא בהן.

והעיקר לכוין שהתכלית להיות עובד ה' באמת, ולהתאבל על בית המקדש, וכבוד השם יתברך (ועי' חז"ע ארבע תעניות עמ' קנ"א).

עבודת שיפוצים בשבוע שחל בו תשעה באב

שאלה: מי שהציעו לו עבודה לשפץ דירה בשבוע שחל בו תשעה באב, ואם הוא לא יקח את העבודה הזו, יעבירו אותה לאדם אחר, האם הוא יכול לקחת את העבודה הזו, או שעדיף להמנע מכך?

יש לציין שמצב הפרנסה של אדם זה הוא אינו כל כך טוב.

תשובה: מותר לכתחילה, משום שאחרי הכל זה הפסד. ואין זה חופת חתן וכלה, ולכן אין להחמיר (ועי' חז"ע ארבע תעניות עמ' קס"ט).

הכל בכובד ראש!

שאלה: אשתי מעוברת והיא לא תצום בתשעה באב דחוי, כפסקו של מרן הראשון לציון הרב יצחק יוסף שליט"א. השאלה היא, האם מותר לה לעבוד במקום הפסד? יש לציין שזה הפסד כפול כי כל יום עבודה קובע את דמי הלידה?

תשובה: יכולה לעבוד כרגיל. ואין שיהיה, צריך שהכל יהיה בכובד ראש. ויש להשתדל שלא לאכול ולשתות בפני אנשים.

צום למעוברת בתשעה באב דחוי

שאלה: רצייתי לשאול האם מעוברת בחודש התשיעי להריונה, הנמצאת בשמירת הריון, צריכה לצום בתשעה באב דחוי?

תשובה: מעוברת פטורה מצום בתשעה באב דחוי, ואם חל תשעה באב במוצאי שבת, עושה הבדלה ואוכלת מיד כפי רצונה כרגיל בלא שיצורים (ועי' חז"ע ארבע תעניות עמ' קע"ג, ויב"ח ח"ב סי' מ"ז).

בכל הפתחים, מקיימים מצות עשה מן התורה של מזוזות מהודרות בבית, להצלחה ולחיים טובים.

ויש לזכור תמיד, שה' יתברך הוא בעל הבית, ועושים הכל על פי ההלכה (ועי' רמב"ם סוף פ"ו מהל' ממונה).

חגיגת בר מצוה באכילת בשר ושתיית יין

שאלה: נער שנולד בא' באב, ויחגוג את בר המצוה בא' אב, האם אפשר לחגוג את האירוע עם תזמורת ואכילת בשר, למנהג האשכנזים?

תשובה: גם לדעת אחינו האשכנזים מותר לאכול בשר ולשתות יין, ולחגוג את בר המצוה. ובפרט כשר חודש, שמדינא מותר. ולכן גם האשכנזים שמחמירים בראש חודש, מכל מקום כשחל בר מצוה בזמנו בראש חודש, בודאי שמותר לחגוג עם תזמורת, ואפילו באכילת בשר כאמור, משום שזו סעודת מצוה, שהבר מצוה מקבל עליו עול תורה ומצוות (ועי' חז"ע ארבע תעניות עמ' ק' ותה"ה).

ועיין עוד למרן רבנו הגדול זיע"א (חז"ע ארבע תעניות עמ' קנ"א), שגם לבר מצוה החוגג בזמנו, מותר להשמיע שירי קודש עם כלי נגינה, וכן מותר לו להסתפר, כמבואר בחזון עובדיה שם (עמ' קכ"ז), והוסיף "ואין להחמיר".

ובפרט יש לעורר, כאשר בר המצוה שמח, נהנה ומתחזק בזה ללמוד תורה, ורוצה שמחה וניגונים באותו יום דוקא, וזה בשבילו כבוד ושמחה בעיני החברים והתלמידים בכיתה, שבזה בודאי שאין להחמיר.

קניית בגדים לצורך חיזוק בצניעות

שאלה: האם מותר לקנות בגדים בימי בין המיצרים לצורך חיזוק בצניעות?

תשובה: מותר, וגם מצוה להוסיף בצניעות כמה שיותר.

ובדרך כלל, בגדים שאין בהם ברכת "שהחיינו", כגון גרביים, מגבות ובגדים פנימיים, מותר תמיד לקנות, ואין בעיה.

אולם בגדים שיש בהם גם ברכת "שהחיינו", שהם מכובדים וטובים, יש להשתדל ללבוש בשבת קודש, ולברך "שהחיינו". ואם אין ברירה, גם בחול אפשר לברך "שהחיינו", ולהוסיף בצניעות. ואשריהם ישראל. בגדי צניעות הם כמו מילה ופדיון הבן, שתמיד זו מצוה בזמנה (ועי' חז"ע ארבע תעניות עמ' קה"ה).

מיעת שירים למי שקשה לו

שאלה: האם מותר לשמוע שירים בימי בין המיצרים?

תשובה: ראוי להמנע מלשמוע שירים בימי בין המיצרים, אך מי שקשה לו להתגבר ונכנס לעצבות, או שחש ושלומו הוא נכנס לחשש דכאון, או שהוא חוזר בתשובה והוא רק בהתחלה,

תספורת בשלושת השבועות

שאלה: האם יש ענין להחמיר בשלושת השבועות, לגבי תספורת לגברים (ספרדוים)?

תשובה: בודאי שיש ענין להחמיר למי שיכול, ולא גרע מימי ספירת העומר ששם זה פחות חמור, ובכל זאת לא מסתפרים למעלה מחודש ימים.

כל שכן בנידון דידן בבין המיצרים שזה אבל לאומי של כלל ישראל, ואשרי השם דרכיו ומקפיד להסתפר לפני י"ז בתמוז, וממשיך כך עד לאחר תשעה באב, וזה מצוין (ועי' בטה"ת ח"ג מנ"ח על ה"ע"י סי' תקנ"א ס"ג).

אבל מדינא, תספורת, כביסה ורחיצה, אסורים רק בשבוע שחל בו תשעה באב, ורק בחמין ולא בצונן, כידוע.

אכילת בשר

שאלה: רצייתי לשאול האם לאשה מעוברת שיש לה אנמיה מותר לאכול בשר בתשעת הימים בחודש אבי ועד איזה גיל מותר לילדים לאכול בשר?

תשובה: לאשה מעוברת, מניקה וחלשה, מותר לאכול בשר בתשעת הימים כרגיל כפי הצורך שלה. ולקטנים מותר עד גיל שתיים עשרה, כלומר עד שנה לפני הבר מצוה. ובמידה והילדים שהגיעו לגיל הנ"ל רוצים בכל זאת לאכול בשר, כל עוד שלא עשו בר מצוה או בת מצוה, ניתן להעלים עין מהם (ועי' חז"ע ארבע תעניות עמ' ק"ג).

וכמובן שלחלשים או לחולים, גם לאחר בר מצוה מותר. והעיקר להכין אותם, ולהסביר להם את מהות הצום, ושצריך להרבות באהבה ואחווה, ובכיבוד הורים וחברים, והמשיח בדרך.

העברת דירה

שאלה: חבר שלי צריך לעבור דירה בשלושת השבועות (בין המינאים), ובמידה והוא ידחה את מעבר הדירה לאחר שלושת השבועות, הוא יצטרך לשלם סכום של כסף בעקבות הפרת החוזה, מה עליו לעשות?

תשובה: אין בעיה בהלכה לעבור דירה בזמן בין המיצרים, ובפרט כאשר יש כאן נזק והפסד כספי, שכזה ברור שניתן לעבור דירה, ואין להחמיר כלל.

למעשה, לכתחילה יש להשתדל אם אפשר לעבור דירה לפני ראש חודש אב, משום שבחודש זה ממעטין בשמחה. ורק אם אין ברירה, אז גם לאחר ראש חודש ניתן לעשות כן.

וכמובן, שמותר לעשות חנוכת הבית ביום המעבר, משום שיש בזה תיקון גדול להצלחה ולישוב טוב בבית. והעיקר הוא הלימוד והתפלה לחינוך הבית לתורה ויראה. ואם רוצים לדחות את חנוכת הבית, עם כל זה, אין לדחות את קביעת המזוזות, ואין קשר בין חנוכת הבית לקביעת המזוזות. וכל רגע שיש בבית מזוזות